

Astrologisk rymdfärd i Berwaldhallen

Berwaldhallen, Stockholm, 17 maj 2019

Katarina Leyman: Undulating Blue (uruppförande)

Wolfgang Amadeus Mozart: Pianokonsert nr 27 i B-dur (KV 595)

Gustav Holst: Planeterna op. 32

Sveriges Radios Symfoniorkester

Dirigent: Andrew Manze

Piano: Paul Lewis

Denna brittiskt präglade konsert med Sveriges Radios Symfoniorkester kretsade kring **Gustav Holsts** *Planeterna*. Dirigenten **Alondra de la Parra** hade tvingats ställa in och ersattes här av engelsmannen **Andrew Manze**. Programmet inleddes med uruppförandet av *Undulating Blue* av den svenska

tonsättaren **Katarina Leyman**. I verket, beställt av Sveriges Radio, möts Leymans intresse för oceanernas vatten och färger, vetenskap och konst. Den stämningsskapande musiken bildar ett slags soundtrack till en nedtonad marindokumentär utan speakerröst. Inledningen är långsam och utdragen, dovt glittrande, med många glidande toner i den ofta ackordbaserade musiken med suggestivt slagverk och havsdjup harpa. Orkestern bjöd här på en basrik klang och ett vackert, rent blås i de svallande musikdyningarna.

Från ett uruppförande till en Wienklassisk juvel: den brittiske stjärnpianisten **Paul Lewis** tog sig här an **Mozarts** sista pianokonsert från den store kompositörens sista levnadsår. Möjligen var Mozart själv solist vid uruppförandet 1791; det kan i så fall ha varit den sista konserten han gav. Här får recensenten kämpa något för att upprätthålla objektiviteten gällande musik som för honom har betytt så mycket så länge. Tempot är viktigt i båda yttersatserna - om det är för långsamt tappar musiken styrfart - och Manze löser uppgiften väl, även om det möjligen saknas en viss intensitet i orkesterinledningen. Blåset är möjligen i starkaste laget i förhållande till stråkarna överlag. I första satsens kadens föregriper Paul Lewis romantiken och **Schubert** med konstpauser och svepande uttrycksfullhet. I andra satsen smyckar han med förhållningar och andra tillägg. Fraserna fullföljs med engagemang och energi, Lewis spelar graciöst - om än ibland något tillbakahållet - och är tekniskt oklanderlig. Utsmyckningarna blir lekfulla och närmast spontana.

Efter paus växlade programmet till **Holsts** orkestersvit *Planeterna*. Verket komponerades under första världskriget, med en astrologisk snarare än astronomisk inramning: svitens olika delar vigdes åt gudomar i den grekisk-romerska mytologin (här med de latinska namnen), från Mars till Neptunus. Jorden, (Tellus), är undantagen av den anledningen, och planeten Pluto upptäcktes först 1930. Det storskaliga verket inleds med ett dramatiskt blåstema, militäriska trumrytmer och gälla kvinter i krigsgudssatsen ("Mars"), och Andrew Manze dirigerar med inlevelse och gestikulerande rörlighet. Blåset är rent och slagverket utmärkt. Orkestern framför elegant "Venus"-satsens cinematiska och böljande musik; i den rytmiskt intressanta "Merkurius" anas stundtals en viss dialog med den sentida **Mahler**.

Orkesterklängen är utmärkt i inledningen av den stora "Jupiter"-satsen med sina folkmusiktemata. Här utbryter Manze oortodoxt nog i ett ljudligt "Yes!" i

avslutningen, vilket föranleder spridda applåder. I "Saturnus" blir Holst mer introvert och sökande i kontemplerandet av åldrandet, med en dramatisk musikalisk uppbyggnad och tydligt markerade taktslag från Manzes vänsterhand. Orgelbastoner ger här ökad effekt. Blåset är utmärkt även i "Uranus". I den avslutande "Neptunus"-satsen anar man att bland annat **Danny Elfman** (kompositör till musiken i många av **Tim Burtons** filmer) har tagit intryck av Holst. Orgelbastonerna återkommer och verket avslutas med den lågmälda och suggestiva damkören i kulisserna, här med medlemmar ur Radiokören. Det gradvis utdöende slutet känns skäligt i denna astrologiska rymdfärd: här antyds en möjlig fortsättning till eventuella andra, ytterligare planeter.

Frederick Whitling